

2.2 TEORETICKÁ ZÁKLADNA, CÍLE A ZPŮSOBY SPORTOVNÍ DIPLOMACIE

TEORETICKÁ ZÁKLADNA

Naprostá většina doposud publikovaných prací na téma sportovní diplomacie víceméně vychází z rámce, který vytvořil **Joseph Nye** svým konceptem **měkké moci neboli Soft power**. Podle něj se jedná o: „...*schopnost získat to, po čem toužíte pomocí přitahování, ne donucování či pobídkami. Vychází z atraktivity kultury, politických ideálů a politik státu. Pokud jsou naše politiky vnímány jako legitimní v očích ostatních, je naše soft power posílená*“.

Koncept sportovní diplomacie

Definování a vyjasnění **konceptu** je vždy **běh na dlouhou trať**. V případě takto nově zkoumaného fenoménu, jakým sportovní diplomacie bezesporu je, není divu, že se jednotlivé **definice** různých autorů **značně liší**.

David Black a Byron Peacock (2013) prezentují **několik příkladů z historie**, kdy prokazatelně **došlo k propojení sportu a diplomacie**, ovšem předkládají jen nepříliš podrobnou a nepříliš konkrétní definici tohoto fenoménu.

Stuart Murray (2012) **zařazuje sportovní diplomacii do oblasti veřejné diplomacie**, která je jí nadřazená. Sportovní diplomacie podle něj: „*zahrnuje reprezentativní a diplomatické aktivity sportovců jednajících jménem a ve spojení s jejich vládami.*“

Protože **ani jedna z výše uvedených definic není dostatečná a nezahrnuje všechny faktory**, bude zde jako **teoretická základna** používána definice, která jasně a přehledně **vysvětlí, kdo může, jakými způsoby a za jakým účelem sportovní diplomacii využívat**.

TEORETICKÁ ZÁKLADNA sportovní diplomacie pro tuto přednášku:

Sportovní diplomacie je **nástroj zahraniční politiky státu**, skládající se ze **souboru strategií, opatření a politik s cílem posílit soft power tohoto státu**. Využívání sportovní diplomacie může mít **několik cílů**, mezi ty nejhlavnější patří: **dosazení určitého statusu** nebo mezinárodní prestiže, **zvýšení soft power**, **podpora mírových vztahů** na globální úrovni a nastartování nebo **podpora ekonomického rozvoje**.

Sportovní diplomacie může být **aplikována nástroji:**

- účast národního týmu na olympijských hrách,
 - sponzoring sportovních klubů, sponzoring sportovních událostí,
 - organizace sportovních událostí, využívání úspěchů sportovců a národních týmů,
 - sehrávání přátelských zápasů a dalšími unikátními nástroji.
- (podrobně v kapitole 2.4)

Otázka propojení sportu a diplomacie

Někteří autoři zastávají názor, že **sportovní diplomacie je fenoménem**, který se v současných mezinárodních vztazích hojně vyskytuje a je potřeba jej podrobit důkladnému prozkoumání. **Někteří akademici** naopak tvrdí, že **spojení diplomacie a mezinárodního sportu je nešťastné** a měli bychom od něj upustit. V přednášce budeme tedy pracovat s tím, že **propojení mezinárodního sportu a diplomacie je možné** a ve většině případů **má určité zahraničně-politické důsledky**.

Ve svém článku z roku 2013 Murray prohlašuje, že důvodem, proč byla doposud sportovní diplomacie limitována, **přestože má velký potenciál, je násilná povaha sportu, respektive rozpor** mezi tzv. „**temným realismem**“ sportovní reality a tzv. „**ambiciózním idealismem**“ ušlechtilých **hodnot** sportovního ideálu.

Většina přímých účastníků sportu, ať už se jedná o **hráče, trenéry, fanoušky** atd., **považuje sport za něco posvátného** a jeho interakce se světem politiky jej v jejich očích znehodnocuje. Murray však stále **zapomíná rozlišovat jednotlivé druhy sportovních akcí a zápasů**, čímž vzniká zmiňovaná **dualita mezi realismem a idealismem**. Na daný problém se musíme podívat nejen z pohledu mezinárodních vztahů, ale také z druhé strany, tedy **očima přímého účastníka sportovního zápasu**. Pokud si dvě země domluví **přátelský zápas**, ve kterém v podstatě „o nic nejde“, má tato strategie **šanci na úspěch**. Velmi pravděpodobně dojde ke **sblížení dvou národů** a možná i vzájemnému porozumění. Ovšem je **nerealistické očekávat**, že zapálení sportovní fanoušci budou překonávat vzájemné (ať už kulturní či „jen“ nacionalistické) rozdíly a **dosahovat porozumění se soupeři například při finálovém zápase mistrovství světa ve fotbale**.

Možnosti využití sportu v diplomacii

Možností, **jak propojit sport s diplomacií** je mnoho. Sport je neuvěřitelně široká oblast a skýtá **nejrůznější nástroje**, které mohou státy pro svou sportovní diplomacii využívat.

Důvody, proč stále více diplomatických institucí začíná využívat sportovní diplomacii. **Za prvé podle něj sport a sportovci mohou zesílit diplomacii národního státu** (jako příklad uvádí Čínu, která od 70. let minulého století projevuje výrazný zájem o pořádání velkých sportovních akcí). Organizace velkých sportovních akcí **nabízí hostujícímu státu nepřeborné množství možností využití veřejné diplomacie**, navíc díky globalizaci už sport není nadále podřízen vládě. V neposlední řadě **umožňuje sportovní diplomacie vládě možnosti neoficiálního testování síly nebo slabosti diplomatických vztahů**.

Jednou z možností je **použití sportu jako nástroj dosažení určitého statusu nebo mezinárodní prestiže**, jako příklad uvádí „nacistické“ olympijské hry v Berlíně v roce 1936. **Použití sportu jako nástroje pro formální i neformální mezinárodní uznání státu či demonstrace nástupu rozvojové země či rehabilitace po válce**.

Využití sportu jako **formy kulturní diplomacie** a jako základ pro větší spolupráci v mezinárodních vztazích.

Posledními dvěma možnostmi, jak vláda může využít sport pro dosažení svých cílů, jsou tzv. **sportovní sankce a sport jako zástupná forma konfliktu**. Nejznámějšími příklady sportovních sankcí z historie jsou bojkoty Olympijských her v **Moskvě** a **Los Angeles** v 80. letech minulého století a mezinárodní **sportovní izolace** Jihoafrického režimu apartheidu.

Vincent Mabillard a Dániel Jádi (2011) nabízí **čtyři možné způsoby**, jak může státní vláda **využívat sport ke svým zahraničně-politickým cílům**:

jako nástroj **rozvoje**,

jako nástroj **soft power**,

jako nástroj pro **vybudování bližšího dialogu v multikulturních společnostech** a

jako **nástroj k prosazení mírových vztahů na mezinárodní úrovni**.

Ve svém článku **prezentují unikátní myšlenku**, která je **pro koncept** sportovní diplomacie **klíčová**. **Veřejnost**, ať už v domovské zemi či v zahraničí, velmi často **interpretuje úspěchy národních sportovních týmů a jednotlivých atletů jako úspěchy celé země**, odkud daný tým nebo sportovec pochází. Nejmarkantněji lze tuto situaci demonstrovat na příkladech takových sportů, kdy jednotliví atleti závodí v několika disciplínách sami za sebe a navíc závodí týmově ve štafetě.

Je třeba si tedy na základě výše zmíněných zjištění **stanovit nástroje sportovní diplomacie a zahraničně-politické cíle**, které se jejich používáním dají naplnit. Některé z těchto cílů úzce souvisí i s vnitřní situací země, ovšem nelze je zde vynechat, protože mají na zahraniční politiku státu vliv. Zahraničně-politické cíle, kterých chce stát využíváním sportovní diplomacie dosáhnout, mohou mít řadu motivací.

CÍLE SPORTOVNÍ DIPLOMACIE

Mezi **cíle sportovní diplomacie** patří:

- rozšiřování univerzálních hodnot,
- prosazování mírových vztahů na globální úrovni,
- posílení vzájemného respektu mezi státy celosvětově,
- pochopení kultury a chování druhého státu včetně posílení vzájemného respektu,
- navázání a vytvoření diplomatických vztahů jako základ pro spolupráci,
- umocnění diplomatického sdělení pomocí známých sportovců,
- zklidnění napětí v diplomatických vztazích,
- neoficiální testování síly diplomatických vztahů pro případnou změnu politiky,
- získání mezinárodního uznání, ať už oficiálně či neoficiálně,
- upevnění a uznání pozice rostoucí velmoci nebo rehabilitace země po válce
- zlepšení image a dosažení mezinárodní prestiže,
- diverzifikace národní ekonomiky,
- přilákání zahraničních turistů a investorů.

ZPŮSOBY VYUŽITÍ SPORTOVNÍ DIPLOMACIE

Způsoby využití sportovní diplomacie se realizují **prostřednictvím nástrojů**:

- pořádání a organizace větších i menších sportovních akcí a sponzoring těchto událostí,
 - účast národního týmu na olympijských hrách,
 - sponzoring tradičních sportovních klubů v zemi určené s mezinárodním přesahem
 - využívání úspěchů sportovců a národních týmů (vysílání sportovců do zahraničí),
 - sehrávání přátelských zápasů,
 - zapojení a aktivní působení ve sportovních organizacích světového významu
 - využívání sportovců jako „jiných“ diplomatů
- sportovní diplomacie je sama nástrojem veřejné diplomacie nebo soft power státu. (podrobně v kapitole 2.4)